

**«Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստի արդյունքների մասին
ԱՌՎԱԿ կենտրոնի մեկնաբանությունը, 05.03.2026 թ.¹**

Անտրագիա

ԱՌՎԱԿ-ը վերլուծում է «Խաղաղության խորհուրդ» վերազգային մարմնի ստեղծման՝ ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի նախաձեռնությունը, որը պաշտոնապես ներկայացվում է որպես Գազայի հարվածում իրավիճակի կարգավորման գործիք: Ուսումնասիրվում է առկա անհամապատասխանությունը հայտարարված մարդասիրական օրակարգի և Վաշինգտոնի իրական աշխարհաքաղաքական նպատակների միջև, ներառյալ՝ ՄԱԿ-ի գործառույթների կրկնօրինակման փորձը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում «Խաղաղության խորհուրդ» հիմնադրամի (Կենտրոնական Ասիա, Պարսից ծոց) դոնորների աշխարհագրությանը և նրանց դրդապատճառին՝ ԱՄՆ-ի հետ «նոր դաշնակցային հարաբերությունների» կառուցման համարձեքսրում: Փաստարկվում է այն թեզը, որ պաղեստինյան հարցն ընդամենը գործիք է՝ կոչված օրինականացնելու Վաշինգտոնի ազդեցության գոտիների լայնածավալ վերակառուցումը:

Բանալի բառեր. «Խաղաղության խորհուրդ», Դոնալդ Թրամփ, ՄԱԿ, հաստատությունական ընդլայնում, աշխարհաքաղաքականություն, Կենտրոնական Ասիա, Հարավային Կովկաս, Պարսից ծոց, «Աբրահամական համաձայնագրեր», Գազա:

1. Նախաձեռնության հաստատությունականացում. 'Խաղաղության խորհրդի' մեկնարկը

2026 թ. փետրվարի 19-ին Վաշինգտոնում տեղի ունեցավ, այսպես կոչված, «Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստը, մի վերազգային կառույց, որը հիմնադրվել է ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի նախաձեռնությամբ: Միջոցառումն անցկացվել է «Դոնալդ Թրամփի անվան խաղաղության ինստիտուտի» հիմքի վրա, ինչը խորհրդանշականորեն ընդգծում է ամերիկյան առաջնորդի ձգտումը՝ գլոբալ հակամարտությունների կարգավորման առանցքային միջնորդի կարգավիճակ ամրագրել իրեն:

Նոր միջազգային մարմնի կանոնադրությունն ստորագրել է Դ. Թրամփին ինքը՝ 2026 թ. հունվարի 22-ին Դավոսի համաշխարհային տնտեսական համաժողովի շրջանակներում: Փաստաթղթի հիմնարար դրույթների համաձայն՝ «Խաղաղության խորհուրդն» ստեղծվել է «*հետիսկամարտային շրջանում Գազայի հարվածի կառավարման*» և կազմակերպության անդամ երկրների գործունեության համակարգման համար՝ ուղղված վերջին հակամարտության ընթացքում տուժած պաղեստինյան տարածքների վերականգնմանը: Այն պետությունները, որոնք ցանկանում են ստանալ տվյալ մարմնի մշտական անդամի կարգավիճակ, պարտավոր են նրա ֆինանսական հիմնադրամ մտցնել \$1 մլրդ: Ընդ որում, այն երկրները, որոնք չեն ցանկանում փոխանցել նշված գումարը, կարող են սահմանափակվել դրա աշխատանքներին մասնակցելով 3 տարի ժամկետով, որից հետո ենթակա են փոփոխման: Դ. Թրամփը «Խաղաղության խորհրդի» նախագահ է նշանակել

¹ Նյութի բնօրինակը (ռուս.) հրապարակվել է մեր կայքէջում 28.02.2026 թ.:

իրեն: *Reuters* գործակալության աղբյուրների փոխանցմամբ՝ կանոնադրության նախագիծը նախատեսում է, որ Թրամփը կպահպանի կազմակերպության նախագահի պաշտոնը նաև Սպիտակ տան ղեկավարի պաշտոնից հեռանալուց հետո, ինչը վկայում է ԱՄՆ նախագահի կարգավիճակին այդ դիրքորոշումը չհամապատասխանելու մասին:

2. Մանդատի ընդլայնում. Գազայից դեպի գլոբալ օրակարգ

Ի սկզբանե «Խաղաղության խորհուրդը» մտահղացվել է որպես մի նախագիծ, որն ուղղված է պաղեստինա-իսրայելական հակամարտության արմատական կարգավորմանը և Գազայի հատվածում խաղաղ կյանքի լիարժեք պայմանների վերականգնմանը: Սակայն փորձագիտական հանրությունն այս նախաձեռնությունը գնահատել է որպես ավելին, քան փորձ՝ կենտրոնանալու բացառապես տեղային մերձավորարևելյան հակամարտության վրա: Այս ենթադրությունները հաստատվել են ԶԼՄ-ներում Թրամփի կողմից մի շարք պետությունների առաջնորդներին ուղարկված հրավիրատոմսերի բովանդակության արտահոսքից հետո: Դրանցում առկա էր միատեսակ ձևակերպում. «*«Խաղաղության խորհուրդը» կդառնա բախտորոշ ու վեհ ձեռնարկ, որի նպատակն է ոչ միայն ամրապնդել խաղաղությունը Մերձավոր Արևելքում, այլև միաժամանակ նոր խիզախ մուրեցում ցուցաբերել գլոբալ հակամարտության լուծման հարցում»:*

Հավանաբար, նոր կազմակերպության հենց հավակնություններն են՝ կապված դրա լիազորությունների և պատասխանատվության ընդլայնման հետ, որ դարձան այդ նախաձեռնության նկատմամբ մասնակցության հրավեր ստացած առաջատար համաշխարհային տերությունների թերահավատ վերաբերմունքի առանցքային պատճառը: Չինաստանը, Ռուսաստանը և Հնդկաստանը խուսափողաբար են արձագանքել Դ. Թրամփի կոչին՝ պատճառաբանելով մտածելու համար լրացուցիչ ժամանակի անհրաժեշտությունը: Միևնույն ժամանակ, եվրոպական երկրների (Մեծ Բրիտանիա, Ֆրանսիա, Գերմանիա) առաջնորդներն անմիջապես մերժել են առաջարկը: Նրանք հասկացել են, որ «Խաղաղության խորհրդի» կանոնադրությունը դուրս է գալիս Գազայի իրավիճակի պարզ կարգավորման շրջանակներից, ինչը «*լուրջ հարցեր է առաջացնում, մասնավորապես, ՄԱԿ-ի սկզբունքների և կարգավիճակի նկատմամբ հարգանքի առնչությամբ, որոնք ոչ մի պարագայում չի կարելի կասկածի տակ դնել»:*

3. ՄԱԿ-ի ճգնաժամը և նրա գործառույթների կրկնօրինակման ռազմավարությունը

Մի շարք վերլուծաբաններ ԱՄՆ նախագահի նախաձեռնությունը գնահատել են որպես բացահայտ նենգափոխում՝ համարելով, որ Պաղեստինի հակամարտության կարգավորման քողի տակ Դ. Թրամփը փորձում է ի դեմս նոր ստեղծված վերազգային մարմնի փոխարինել ՄԱԿ-ի հաստատութենական գործառույթները, իսկ հետագայում նաև հիմնարար դերը: Հավանաբար, այդ մտավախությունները լուրջ հիմքեր չէին ունենա, եթե այդ ժամանակ ԱՄՆ առաջնորդը չստորագրեր ՄԱԿ-ին առընթեր 31

կազմակերպություններից Միացյալ Նահանգների դուրս գալու մասին հուշագիր, որոնց գործունեությունը, նրա կարծիքով, հակասում է Վաշինգտոնի շահերին:

Դ. Թրամփը, ինչպես իր նախընտրական քարոզարշավի ընթացքում, այնպես էլ նախագահի պաշտոնում ընտրվելուց հետո, բազմիցս հայտարարել է, որ Միավորված ազգերի կազմակերպությունը հնացած կառույց է և քաղաքական ժամանակավրիպություն, որը կորցրել է գլոբալ մակարդակում անվտանգության հավասարակշռությունն արդյունավետորեն ապահովելու ունակությունը: Հետևաբար, վաղուց հասունացել է միջազգային հանրությունում կոլեգիալ որոշումների կայացման ձևաչափերի և մեխանիզմների բարեփոխման առարկայական անհրաժեշտությունը: Եթե նախկինում նման հայտարարությունները դիտորդները հիմնականում մեկնաբանում էին որպես ամբոխահաճո հռետորաբանության դրսևորումներ, ապա «Խաղաղության խորհրդի» ստեղծումը, որի օրակարգում, բացի պաղեստինա-իսրայելական հակամարտությունից, ավելի հաճախ են ի հայտ գալիս առճակատումներ Ուկրաինայի, Աֆղանստանի, Պակիստանի, Հնդկաստանի և այլ տարածաշրջանների համատեքստում, թույլ է տալիս եզրակացնել, որ Սպիտակ տունը լուրջ մտադրություն ունի վերանայելու ՄԱԿ-ի դերն ու տեղը և կրկնօրինակել նրա գործառույթները նոր, Վաշինգտոնի կողմից առավել վերահսկվող վերազգային հավաքական մարմնի միջոցով:

4. Ֆինանսական ցուցիչը և ԱՄՆ առաջնահերթությունների աշխարհագրությունը

«Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստը, որին մասնակցել են երկու տասնյակ երկրների ներկայացուցիչներ, տեղի է ունեցել և առավելապես նվիրված էր Գազայի խնդրին: Դ. Թրամփն իր ելույթում փաստել է, որ իր նախաձեռնությունն արդեն ապացուցել է իր արդյունավետությունը, քանի որ առաջին նիստին խորհրդի հայտարարած դրամական հիմնադրամը հասել է \$7 միլիարդի: Նրա խոսքով՝ այդ գումարը հավաքել են Ղազախստանը, Ադրբեջանը, ԱՄԷ-ն, Մարոկկոն, Բահրեյնը, Քաթարը, Ուզբեկստանը, Սաուդյան Արաբիան և Քուվեյթը: Ընդ որում՝ նա չի հստակեցրել, թե նշված գումարը ներառո՞ւմ է, արդյոք, առանձին պետությունների անդամավճարները մշտական անդամակցության համար, թե՞ հիմնադրամի առաջին կուտակումները ձևավորվել են բացառապես կամավոր նվիրատվությունների շնորհիվ: Այնուամենայնիվ, որոշ երկրների կողմից խորհրդի հիմնադրամին միջոցների հատկացումն արդեն իսկ Թրամփի հետ վստահելի և սերտ փոխգործակցության ձգտման նշան է՝ բնութագրելով ԱՄՆ նախագահի առաջնահերթությունների աշխարհագրության ուրվագծերը նրա «նոր» միջազգային քաղաքականության համատեքստում: Հարցը կայանում է ոչ այնքան պաղեստինյան տարածքների ապագայի հարցում ամերիկյան կողմի հետ նշված երկրների գործընկերության, որքան գործող ամերիկյան նախագահի հետ ավելի լայն խնդիրների շուրջ համագործակցելու պատրաստակամության մեջ: Գազայի խնդիրը միայն պատրվակ է կամ ԱՄՆ-ի հետ նշված երկրների աշխարհաքաղաքական

համագործակցության ոլորտներից մեկը, իսկ նրանց փոխանցած միջոցները տվյալ գործընկերների հետ փոխգործակցության նոր մոդելի կառուցման վերաբերյալ Վաշինգտոնի փորձի նկատմամբ վստահության ակտ են:

5. Ընդլայնում մրցակցային տարածաշրջաններում. Հարավային Կովկաս, Ծոց, Կենտրոնական Ասիա

Վաշինգտոնի վերոնշյալ նախաձեռնությունը լուրջ մտահոգություն է առաջացնում նրա գլոբալ մրցակիցների շրջանում, որոնք այն գնահատում են որպես ամերիկյան ծավալարշավի սկզբունքորեն նոր մեխանիզմների ձևավորում: Այս գործիքներն ուղղված են այն տարածաշրջաններին, որտեղ մինչ այժմ պահպանվել է մրցակցությունը հիմնական աշխարհաքաղաքական խաղացողների միջև, մասնավորապես, Պարսից ծոցում, Հարավային Կովկասում և Կենտրոնական Ասիայում:

Հատկանշական է, որ հենց այդ տարածաշրջանների պետություններն են կազմել հրավերին արձագանքած և «Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստին մասնակցած պետությունների հիմնական մասը (մոտ 20 մասնակից), չնայած այն հանգամանքին, որ, ըստ միջազգային ՁԼՄ-ների, հրավեր է ուղարկվել 60 երկրի: Ավելին, հենց այդ երկրներն են առաջինը ձևավորել այդ կազմակերպության բյուջեն:

Մասնավորապես, ՉԺՀ-ի և ՌԴ-ի համար դա պետք է ազդանշան հանդիսանա, ինչը վկայում է նոր կազմակերպության միջոցով մրցակցային տարածաշրջաններում ամերիկյան բազմակողմանի ազդեցության աճի մասին, կառույց, որը ձևացնում է Գազայի վերականգնման հարցերով համագործակցության ձևաչափը: Տվյալ համատեքստում նպատակահարմար է թվում ուշադրություն դարձնել Պարսից ծոցում ընդլայնման և «Խաղաղության խորհուրդ» հիմնելու Դ. Թրամփի նախաձեռնությանն այդ տարածաշրջանի արաբական միապետությունների դրական արձագանքի միջև առկա զուգահեռներին: Կայուն տպավորություն է հարուցում, որ Իրանի շուրջ լարվածության աճը նպաստել է թագավորությունների ավելի ակտիվ ներգրավմանը Թրամփի առաջարկած հարաբերությունների նոր ձևաչափին, որը նրանք դիտարկում են որպես «*իրանական գոյութենական բնույթի սպառնալիքից*» պաշտպանվելու լրացուցիչ մեխանիզմ: Դա թույլ է տալիս որոշակի եզրակացություններ անել Պարսից ծոցում ամերիկյան կողմի ուժգնացող ծավալարշավի իրական դրդապատճառների վերաբերյալ: Բացի այդ, չի կարելի բացառել Թրամփի նախաձեռնությանն էր Ռիադի միանալու և ամերիկյան ՁԼՄ-ներում հայտարարված՝ «Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստի հենց հաջորդ օրը միջուկային էներգետիկայի ոլորտում Սաուդյան Արաբիային ամերիկյան տեխնոլոգիաներ փոխանցելու ծրագրի միջև փոխկապակցվածությունը:

«Խաղաղության խորհրդին» Ադրբեջանի, Ուզբեկստանի և Ղազախստանի միանալն զգալի հետաքրքրություն է ներկայացնում: Նշված պետությունները Կասպից-

Կենտրոնական Ասիայի աշխարհաքաղաքական տարածաշրջանի առանցքային սուբյեկտներն են, և նրանք հայտարարել են այդ կազմակերպության ֆինանսական հիմնադրամի ձևավորման գործում ակտիվ մասնակցություն ունենալու պատրաստակամության մասին: Պաշտոնապես այդ երկրների կառավարություններն իրենց ակտիվությունը բացատրում են Գազայում «հավատարմությունների» վիճակի կապակցությամբ իրենց անհանգստությամբ: Այնուամենայնիվ, հարկ է նշել, որ ավելի վաղ՝ ակտիվ ռազմական գործողությունների ընթացքում, բավականին զուսպ էր նրանց արձագանքը Պաղեստինում տեղի ունեցած դրամատիկ իրադարձություններին:

Վաշինգտոնում «Խաղաղության խորհրդի» առաջին նիստի ընթացքում այդ պետությունների ղեկավարները, անշուշտ, քննարկել են պաղեստինյան հատվածում տեղի ունեցած մարդասիրական աղետը: Սակայն ամերիկյան լրատվամիջոցներն ընդհանուր առմամբ անուշադրության են մատնել այս քննարկման մանրամասները՝ կենտրոնանալով հիշյալ հանրապետությունների հետ Միացյալ Նահանգների հարաբերությունների աննախադեպ խորացումը վկայող փաստերի լուսաբանման վրա: Մասնավորապես, լրատվամիջոցների ուշադրությունը գրավել են Դ. Թրամփի հայտարարություններն առ այն, որ Ուզբեկստանի առաջնորդ Շավքաթ Միրզիեևը դարձել է իր շատ մտերիմ ընկերը, ինչպես նաև Կասիմ-ժոմարտ Տոկակի պաշտոնական հայտարարությունն «Աբրահամական համաձայնագրերին» Ղազախստանի միանալու մասին:

Ուզբեկստանի առաջնորդի նկատմամբ Դ. Թրամփի «ջերմ» վերաբերմունքի մասին հայտնի էր դարձել դեռևս 2025 թ. նոյեմբերին՝ ամերիկյան առաջնորդի հետ Կենտրոնական Ասիայի երկրների նախագահների հանդիպումից հետո, որի արդյունքներով Վաշինգտոնն ու Տաշքենդը \$100 մլրդ գերազանցող ներդրումային գործարք են կնքել: Նույնպես արդեն 2025 թ. նոյեմբերին հայտնի էին դարձել Թրամփի լրբքիստական «Աբրահամական համաձայնագրերին» միանալու Աստանայի մտադրությունները:

Այնուամենայնիվ, Թրամփին անհրաժեշտ է համարել համաշխարհային հանրությանը և գլոբալ աշխարհաքաղաքական ընդդիմախոսներին հերթական անգամ ցույց տալ, որ Միացյալ Նահանգների աշխարհառազմավարական օրակարգում Կենտրոնական Ասիայի երկրների ամուր ինտեգրումն այլընտրանքային չէ: Այս տեսանկյունից «Խաղաղության խորհրդի» վաշինգտոնյան նիստն առավելապես ՄԱԿ-ի վարկաբեկմանն ուղղված նախաձեռնության միջանկյալ արդյունքների ստուգատես էր հիշեցնում և ԱՄՆ-ի համար առավել կարևոր երկու ասիական տարածաշրջանների՝ Պարսից ծոցի և Կենտրոնական Ասիայի առանցքային երկրների հետ որակապես նոր դաշնակցային հարաբերությունների ցուցադրանք:

6. Նախաձեռնության քննադատությունն ու օրինականությունը

Հաշվի առնելով ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքական գերակայությունները, ամենայն հավանականությամբ, վաշինգտոնյան հանդիպման իրական օրակարգում երկրորդական

նշանակություն է ունեցել Գազայի հատվածի վերականգնման և Պաղեստինի բնակչության հետագա ճակատագրի հիմնախնդիրը: Զգալի թվով միջազգային փորձագետների համար տվյալ փաստն անակնկալ չէր: Նրանք ի սկզբանե ուշադրությունը կենտրոնացրել են այն հանգամանքի վրա, որ պաղեստինյան խնդիրը միայն պատրվակ է ծառայել Սպիտակ տան գործող վարչակազմի ավելի ծավալուն ծրագրերի ու հավակնությունների իրականացման համար: Այս դիրքորոշման հետ դժվար է չհամաձայնել, հատկապես հաշվի առնելով երկու էական մանրամասներ: Նախ, հատկանշական է, որ «Խաղաղության խորհրդի» կանոնադրության մեջ Գազայի հատվածն ընդհանրապես որևէ կարգավիճակով չի հայտնվում, իսկ նրա երկու առանցքային կառույցներում («Հիմնադիր գործկոմ» և «Գազայի գծով գործկոմ») բացակայում է պաղեստինյան կողմի ներկայացուցչությունը: Երկրորդ, Իսրայելն ինքը խիստ քննադատական վերաբերմունք է ցուցաբերում այդ նախաձեռնության հայտարարագրված նպատակների նկատմամբ, ինչի մասին, մասնավորապես, վկայում է այն փաստը, որ Թել Ավիվը «Խաղաղության խորհրդում» ներկայացված է լինելու ընդամենը մեկ անձով և միայն «Գազայի գծով գործկոմում»՝ ի դեմս Կիպրոսում բնակվող իսրայելցի միլիարդատեր Յակիր Գաբայի: Սա առավել շատ, քան մյուս ցուցիչները, արտացոլում է իսրայելական վերնախավերի թերահավատությունը Դ. Թրամփի նախաձեռնության, դրա ներուժի և, ընդհանուր առմամբ, հեռանկարների վերաբերյալ: Այս հարցում Թել Ավիվը համերաշխություն է վայելում աշխարհի շատ ազդեցիկ երկրների շրջանում: